

ALEKSANDRS PUŠKINS

PASAKA

PAR CARU SALTANU

PASAKA PAR CARU SALTANU //

FB2: Imants Ločmelis <imantslochmelis@inbox.lv >, 20 June 2011, version 1.0

UUID: C62F46DA-EAC5-4053-8F07-91D079DB2490

PDF: fb2pdf-j.20180924, 29.02.2024

ALEKSANDRS PUŠKINS

PASAKA PAR CARU SALTANU

ALEKSANDRS PUŠKINS

PASAKA PAR CARU SALTANU, PAR VIŅA DĒLU, KRIETNO
UN DIŽENO SPĒKONI KŅAZU GVIDONU, UN DAIĻO
PRINCESI GULBI

Atdzejojis Jūlijs Vanags

Noskannējis grāmatu un FB2 failu izveidojis Imants
Ločmelis

PASAKA PAR CARU SALTANU, PAR VIŅA DĒLU, KRIETNO UN DIŽĒNO SPĒKONI KŅAZU GVIDONU, UN DAIĻŌ PRINCESI GULBĪ

Vakarā pie uguntiņas
Vērpa trejas daiļaviņas.
Tumst aiz loga debess zils,
Darbs vēl sokas, runas silst.
Viena teic: «Ja reiz par cari
Tiktu es, tad ceptu arī!
Pati vai puspasaules
Gardi pamielotu es!»
Māsa sauc: «Ja man reiz dotu
Laime ķeizarienes godu,
Visa zeme ietērtos
Manis austos audeklos!
Trešā sarkst: «Ja būtu ziņa,
Ka es cara līgaviņa,
Es tam steigtu mīļuprāt
Spēkadēlu dāvināt!»

Tikko paguva tā sacīt,
Iespīd šai kā saule acīs:
Pāri sliexnim soli liek
Cars, tās zemes pavēlnieks.
Stāvēdams pie sētas malas,
Klausījies viņš meiču čalas;
Trešās kautri solītais
Licis viņa sirdij kaist.
Teic viņš: «Sveika, zeltenīte!
Būsi care tu jau rītu —
Un līdz martam remdenam
Spēkavīru dāvā man.
Bet jūs, abas māršaviņas,
Smalkas vilnas kārsējiņas,
Beidziet vērpt, lai arī jau
Tūdaļ varat līdzī braukt:
Viena valdīs virtuvē,
Otra — drānu austuvē.»
Cars, to teicis, ārā gāja,
Māsas līdzī vedināja,
Un pēc brītiņa viss loms
Auļoja uz pili prom.
Neba ilgi vilcinājies,
Jau pēc stundas salaulājies,
Saltans priecīgs blakus nāk

Sievai kāzu mielastā,
Pilnu redz vēl raušu muldu,
Kad uz zilonķaula gultu
Viesi jauno pāri ved
Un pret sienu kausus met.
Virējai kļūst vaigi zaļi,
Audēja sit stāvus skali;
Abām gruzis acis grauž,
Abas mīlo māsu skauž:
Cariene kopš dienas tās
Staigā mātes cerībās.
Gadījās, ka Saltancaram
Tolaik jāpošas bij karam.
Atvadoties, seglos jau,
Viņš vēl jauno sievu skauj
Un jo cieši piekodina,
Lai tā sevi sargāt zina,
Sargot augli loloto,
Saderībā solīto.
Bargi karo cars un ilgi,
Pienāk marta riti zilgi,
Atskan prieka kļiedziens kvēls
Piedzimst carei dižens dēls.
Raugot mazo ērglēniņu,
Vīram vēsti raksta viņa,

Vēstnesim liek aši jāt,
Caratēti priecināt.
Audēja un virēja,
Un vēl veča Vecatiņa
Sazvērējās ļaunuprāt
Cari māti nomaitāt;
Pārķert vēstnesi šās lika,
Cits tā vietā sūtīts tika,
Lai ar viltus vēsti steidz,
Kurā vārds pa vārdam teikts:
«Carei naktī dzima bērns,
Neredzēts un briesmīgs ērms;
Nevar saprast, dēls vai meita, —
Radījums nav cilvēkveida:
Nav ne vardulēns, ne pelēns,
Rūc kā zvērs un ķepu zelē.»
Cars, to dzirdot, dusmās aklās
Vēstnesim liek cilpu kaklā,
Beidzot žēlo, pavēl joņot
Atpakaļ un ziņu nodot:
«Gaidīt caru pārnākam,
Likumīgi izlemjam.»
Jātnieks jāj ar cara rakstu,
Laimīgs sasniedz dzimto krastu,
Virēja jau pretī steidz,

Audēja un veča sveic;
Visas glaimi runā, cilda
Un līdz nesamaņai dzirda,
Tad pie somas slepus tiek,
Citu rakstu somā liek.
Sūtnis pilī pavēlu
Pārved bargu pavēli:
«Cars liek bajāriem bez runas
Carieni un viņas suni
Slepus tālā krastā vest,
Dzilā jūras dzelmē mest.»
Ko gan bajāri lai dara?
Brīdi skumuši par caru
Un par carieni mazliet,
Visi barā iekšā iet;
Ceļ no dusas māti jauno,
Pasludina vēsti Jauno
Un ar dēlu tūdaļ šos
Abus mucā iestīpo;
Mucai galu ciet steidz taisīt,
Nodarvo un spundi aizsit,
Slepus klusā krastā ved,
Tumšā bezdibenī met.
Debess velvē zvaigznes spīgo,
Jūras dzelmē viļņi līgo,

Mākoņkalnā mēness dilst,
Selgā melna muca miltz.
Care raud un gauži mokās,
Turot mazo bērnu rokās.
Māte nebeidz kliegt un saukt,
Dēls sāk brīnum ātri augt.
Paiet diena, nerimst māte
Vaimanāt, bet dēls jau prātīgs,
Jūras vilni sveicina,
Velt uz malu steidzina:
«Klausies, viņu kumeļ staltais,
Dzirdi, banguputi baltais!
Tu, kas klintis drupās šķel,
Milzu kuģus viegli cel,
Tu, kas zemei krastus skalo,
Bargi rēc un rāmi čalo,
Neliec mūsu sirdīm rimt,
Ļauj, lai muca malā dimd!»
Vilnis puisī paklausīja,
Nastu malā izvīlnīja,
Mirklī rima bangas kult,
Ļāva mucai smiltīs gult.
Māte jauš, ka nu tie dzīvi,
Ja vien tiek no sprosta brīvi;
Mucai abi gali ciet, —

Labie gari, palīdziet!
Dēls tad spēji galdos ķērās,
Abām kājām atspērās,
Pakausi pret velvi riež,
Teikdams: «Logs te jāizspiež!»
Care spēkadēlā skatās,
Paaug viņš vēl plecos platāks,
Pēkšņi mucai dēlis lūst,
Puisis viegli ārā kļūst.
Abiem iespīd saule sejā.
Kalnu redz tie plašā lejā.
Apkārt zila jūra šalc,
Kalnā zaļo ozols stalts.
Puisis prāto: reizē tādā
Maltīte ir jāpagādā.
Ozolā pēc zara sniedz,
No tā stipru loku liec.
Krustam zīda saiti raisa,
Stopam stipru auklu taisa,
Asu niedres bultu trin,
Medījumu meklēt zin.
Biezā niedru cerā slēpies,
Mednieks sēž ar stopu klēpī.
Piepeši kā vaidus dzird ...
Steidz viņš krasta niedres šķirt.

Skatās — gulbe svaidās klajā,
Negants ērglis gulbi vajā,
Ūdens šļakatām vien šķīst,
Ērglis žēlas nepazīst —
Nagus cirtienam jau pleš,
Asiņainais knābis kreš ...
Pēkšņi bulta nosvilpēja,
Ērglim kaklā cirta spēji;
Asinis uz spalvām kvēl —
Nolaiž stopu ķēniņdēls;
Skatās, brīnās — ērglis slīkdams
Vaid kā vecis, nāvē nīkdams,
Gulbe tam ar spārniem plij,
Kamēr dzelme ērgli rij;
Gulbe tad it daiļi riežas
Un pret ķēniņdēlu griežas,
Cēli klanīdamās, sveic,
Skaidrā krievu mēlē teic:
«Ķēniņdēls, mans glābēj drošais,
Tu mans brīves nesējs spožais,
Nebēdā, ja dienas trīs
Nāksies neēdušam klīst;
Arī tā ir bēda sīka,
Ka tev bulta dzelmē slīka;
Tomēr gribu tev labprāt

Bagātīgi atmaksāt,
Jo nav gulbe tā, ko redzi,
Jaunavu tu briesmās sedzi,
Ne pret ērgli stāvēji —
Ļaunu burvi nāvēji.
Mūžam neaizmirst man tevi —
Dzīvību man jaunu devi.
Tagad vairāk nepūlies,
Ej un krietni atdusies.»
Gulbe aizlido pa gaisu,
Māte dēlam guļu taisa;
Abi pievelk jostu ciet,
Neēduši gulēt iet.
Varonis no rīta spēji
Plakstiem miegu izberzēja —
Skatās: kur bij pakalns stāvs,
Pilsēta tur ausmā blāv;
Apjozta no visiem stūriem
Koši baltiem akmens mūriem;
Pāri mūriem torņi viz,
Spožā zeltā zaigo viss.
Dēls ceļ māti augšā aši;
Brīnumi tai aizrauj dvašu.
Zēns teic: «Diezi kas vēl nāks!
Tur man gulbe draiskot sāk.»

Pilsētā, kas acu priekšā,
Abi iet pa vārtiem iekšā;
Tikko sliekšnim pāri nāk,
Visās malās zvanīt sāk.
taužu pūlis pretim smaida,
Koris gaviļēdams gaida;
Galms ar zelta karītēm
Ved uz pili varītēm;
Tur tos sveic un cilda cēli,
Vienprātībā ķēniņdēlam
Kņaza kroni galvā liek,
Celts par valdnieku viņš tiek;
Un jau tajā pašā dienā,
Zvaniem dunot — don, don, don!
Viņš kā valdnieks pili ienāk,
Pieņem vārdu: kņazs Gvidons.
Vēji jūras klaidā klejo,
Kuģim liek pa viļņiem dejoj;
Kuģis, nebēdādams daudz,
Pilnām burām selgā trauc.
Pēkšņi kuģa skrējiens stājas,
Kuģinieki nāk uz klāja —
Salā, sen te zināmā,
Raugās tie kā brīnumā:
Pilsēta tur neredzēta

Zaigo, saules apmirdzēta;
Lielgabali dunēt sāk,
Kuģim pavēl ostā nākt.
Kuģis labprāt griežas ostā
Un uz enkura tur nostāj;
Kuģinieki krastā brauc,
Kņazs Gvidons tos ciemos sauc;
Vaicā: «Kurpu kuģodami?
Kādu preci tirgodami?»
Saka šie: «Mēs teju tej
Apbraucām vai pasaulei;
Pārdevām par dārgu maksu
Sabuļus un sudrablapsas;
Tagad mums ir atceļš jau,
Braucam turp, kur saule aust,
Apkārt Bargo Auku salai,
Garām Silto Straumju malai,
Turp, kur cēls un slavas skarts
Valda gudrais Saltancars.»
Kņazs tad pilnu kausu lēja,
Bilda: «Labu ceļa vēju!
Saltancaram teiciet tā:
«Kņazs Gvidons liek sveicināt.»
Kuģis tālāk jūru mēro,
Kņazs tā gaitu skumji vēro,

Pēkšņi redz: pār ūdeņiem
Gulbe peld no dziļumiem.
«Esi sveicināts, kņaz drošais!
Ko tik skumjš tavs skatiens možais?
Kāda bēda sirdī nāk?»
Baltā gulbe runāt sāk.
Kņazs tad gulbei sērīgs stāsta:
«Sirds man skumst pēc tēva glāsta.
Gribas viņu redzēt man,
Kaut vai dzirdēt, balss kā skan.»
Gulbe kņazam: «Tā tā bēda!
Ja vien vēlies — spārnu vēdas
Tevi kuģim līdzī trauks.
Pārvērties par odu, draugs!»
Gulbe sāka spārnus plandīt,
Sist pret ūdeni un vandīt
Kņazam virsū šlakatas,
Kamēr slapjš līdz matiem tas.
Pēkšņi kņazs par odu kļuva,
Iesīcās un drīz jau tuvu
Viesu kuģim pielaidās,
Klāja spraugā paslēpās.
Vēji buras piepūš jautri,
Kuģis vilņos skrien kā šautra —
Garām bargo Auku salai,

Garām Silto Straumju malai,
Turp, kur meži tāles skar,
Turp, kur valda Saltancars.

Steidzas laiks — un, lūk, no mastiem
Redzami jau dzimtie krasti;
Kuģinieki ostā stāj,
Gaidītāji sveikas māj.
Viesi cauri pūlim spraucas —
Saltancars tos ciemos saucis;
Arī Gvidons turpu steidz,
Kur šiem valdnieks jāapsveic.
Skatās: ķeizarpilī košā,
Ietērpts zelta drānās spožās,
Saltans cara tronī skumst,
Vaigs tam drūmās domās tumst.
Audēja un virēja,
Sirmā veča Vecatiņa —
Visas caram apkārt sēd,
Visas caru acīm ēd.
Saltans viesus sauc pie galda,
Dod tiem baudīt vīna salda,
Vaicā: «Vai jums ceļš bij tāls?
Kāds ir svešo zemju māls?
Kā aiz jūrām ļaudis dzīvo?
Kādi brīnumi tur spīgo?
Kuģinieki caru sveic,
Rāmi atbildi tam teic:
«Mēs šai reizē teju tej

Apbraucām vai pasaulei;
Dzīve aizjūrā nav ļauna,
Arī brīnums viens no jauna
Pasaulē ir nācis klāt,
Un tas brīnums, car, ir šāds:
Jūras vidū kaila sala
Stāvēja no laika gala,
Tikai pašā vidū viens
Ozols auga tur sendien;
Tagad redzam — kā no gaisa
Pilsēta tur zvīlo skaista;
Zelta torņi mirdz un laistās,
Dīvi dārzi apkārt zilst,
Dārzu vidū grezna pils;
Kņazs Gvidons tai pilī valda;
Mielastā pie viņa galda
Sēdējām mēs paši klāt;
Liek viņš tevi sveicināt.»
Brīnās cars par salu dīvo,
Saka: «Ja vien iznāks dzīvot,
Ceru kādreiz aizkuģot,
Gvidonkņazu apciemot.»
Dzird šo runu virējiņa,
Audēja un Vecatiņa;
Viņas nevēl neparko

Caram ceļojumu to.
Virēja tad pamirkšķina
Pārējām un teic: «Kas zina,
Vai tur liels ko brīnīties —
Pils uz salas radusies!
Lūk, kur brīnums: egle glīta,
Zem tās egles vāverīte —
Dziesmas dzied un riekstus grauž,
Čakli čaulu pušu lauž;
Un tie rieksti nav vis kaula —
Katram tīra zelta čaula,
Katrā pērles kodols viz;
Tas nu gan ir brīnums īsts.»
Mērkdams ūsas saldā vīnā,
Cars par zelta riekstiem brīnās;
Ods aiz dūsmām dzelksni ceļ,
Tantei taisni aci dzeļ.
Virēja tad bāla paklūp
Ģībonī ar aci aklu.
Kalpi, māsa, veča lai
Odu ķer un klie dz, ka vai.
«Ak tu, nolādētais knisli,
Gan mēs tev!...» Bet ods jau izslīd
Sveiks pa logu pavērto
Un uz salu aizlido.

Atkal kņazs gar jūru staigā,
Raugās tālē zili zaigā;
Pēkšņi redz: pār ūdeņiem
Gulbe peld no dziļumiem.
«Esi sveicināts, kņaz drošais!
Ko tik skumjš tavs skatiens možais?
Kāda bēda sirdi nāk?»
Baltā gulbe runāt sāk.
Kņazs nu gulbei bēdas klāsta:
«Kaut kur esot — ļaudis stāsta —
Brīnums viens; to sadabūt
Gribu un par savu gūt:
Dziļā mežā egles glīta,
Zem tās egles vāverīte —
Dziesmas dzied un riekstus grauž,
Čakli čaulu pušu lauž;
Un tie rieksti nav vis kaula —
Katram tīra zelta čaula,
Katrā pērles kodols viz.
Bet — var būt, ka māns tas viss?»
Gulbe teic: «Tas tomēr tiesa.
Vāveri ar zelta riekstiem,
Kuros iekšā pērles skan, —
To es atrast zinu gan.
Ej vien, kņaz, tu mierīgs mājās

Un par to vairs nebēdājies:
Sirdij man tas prieku dod,
Ja tev varu pakalpot.»
Kņazs uz mājām steidzas kņaši;
Tikko paver vārtus plaši,
Redz: zem kuplas egles sēž
Vāvere un pušu plēš
Zelta riekstu asiem zobiem,
Spožo pārli laukā loba,
Čaulas sakrāj kaudzītēs;
Ļaudis nebeidz raudzīties,
Klausās, kā šī piesvilpdama
Dzied: «Es dārzā uzaugdama.»
Izbrīnījies skatās kņazs,
Teic: «No gulbes nācis tas.
Liels par visu viņai paldies.»
Vēlāk izbūvēja valdnieks
Glāžu namu vāverei,
Suņus pielika, lai rej,
Sargus, kuriem ātra gaita,
Rakstvedi, kas riekstus skaita,
Cik tie ienākuma dod:
Kņazam — peņņa, grauzei — gods
Vēji jūras klaidā klejo,
Kuģim liek pa viļņiem dejoj;

Kuģis, nebēdādams daudz,
Pilnām burām selgā trauc —
Garām vienai stāvai salai,
Pilsētai pie jūras malas;
Lielgabali dunēt sāk,
Kuģim pavēl ostā nākt.
Kuģis labprāt griežas ostā
Un uz enkura tur nostāj;
Kuģinieki krastā brauc,
Kņazs Gvidons tos ciemos sauc,
Vaicā: «Kurpu kuģodami?
Kādu preci tirgodami?»
Saka šie: «Mēs teju teju
Apbraucām vai pasaulei;
Aizvedām mēs pilnu klāju
Straujo Donas rikšotāju;
Tagad mums ir atceļš jau,
Braucam turp, kur saule aust,
Apkārt Bargo Auku salai,
Garām Silto Straumju malai,
Turp, kur cēls un slavas skarts
Valda gudrais Saltancars.»
Kņazs tad pilnu kausu lēja,
Bilda: «Labu ceļa vēju!
Saltancaram teiciet tā:

«Kņazs Gvidons liek sveicināt.»»

Viesi kņazu tencināja,

Atpakaļ uz kuģi gāja;

Steidz pie jūras arī kņazs,

Skatās — gulbe šūpojas.

Kņazs tai teic: «Sirds atkal mana

Ilgojas pēc tēva nama! ...»

Gulbe nejautā neko,

Aprumulē skumušo:

Tūdaļ kņazs par mušu vērtās

Un līdz kuģim itin ērti

Debess zilgmē aizlaidās,

Klāja spraugā paslēpās.

Vēji buras piepūš jautri,

Kuģis vilņos skrien kā šautra —

Apkārt Bargo Auku salai,

Garām Silto Straumju malai,

Turp, kur meži tāles skar,

Turp, kur valda Saltancars.

Steidzas laiks — un, lūk, no mastiem

Redzami jau dzimtie krasti;

Kuģinieki ostā stāj,

Gaidītāji sveikas māj.

Viesi cauri pūlim spraucas —

Saltancars tos ciemos saucis;

Ari Gvidons turpu steidz,
Kur šiem valdnieks jāapsveic.
Skatās: ķeizarpilī košā,
Ietērpts zelta drānās spožās,
Saltans cara tronī skumst,
Vaigs tam drūmās domās tumst.
Audēja un virēja,
Sirmā veča Vecatiņa
Cieši caram apkārt sēd,
Ļaunām acīm visus ēd.
Saltans viesus sauc pie galda,
Dod tiem baudīt vīna salda,
Vaicā: «Vai jums ceļš bij tāls?
Kāds ir svešo zemju māls?
Kā aiz jūrām ļaudis dzīvo?
Kādi brīnumi tur spīgo?»
Kuģinieki caru sveic,
Rāmi atbildi tam teic:
«Mēs šai reizē teju tej
Aabraucām vai pasaulei;
Dzīve aizjūrā nav jauna,
Arī brīnums viens no jauna
Pasaulē ir nācis klāt,
Un tas brīnums, car, ir šāds:
Jūras vidū sala skaista,

Pilsēta tur mirdz un laistās,
Dīvi dārzi apkārt zilst,
Pašā vidū grezna pils;
Pie tās pils aug egle glīta,
Zem tās egles vāverīte
Spulgā glāžu namā mīt,
Likta riekstus izlobīt;
Un tie rieksti nav vis kaula —
Katram tīra zelta čaula,
Katrā pērles kodols viz, —
Dziesma skan, un darbiņš ris;
Apkārt namam sardze staigā,
Kalpi skrien ar sviedriem vaiga,
Vāverīti aptekot,
Karaspēks tai godu dod;
Riekstus rakstu pratējs skaita,
Tad uz kaltuvi tiem gaita;
Kņazam iznāk katrudien
Maiss ar zelta dukātiem;
Ļaudis mantā grimsi kā jūrā,
Pērles visām meitām pūrā,
Koka būdu vairs nemaz —
Visiem mūra istabas.
Kņazs Gvidons tai salā valda;
Mielastā pie viņa galda

Sēdējām mēs paši klāt;
Liek viņš tevi sveicināt.»
Brīnās cars par salu dīvo,
Saka: «Ja vien lemts būs dzīvot,
Ceru kādreiz aizkuģot,
Gvidonkņazu apciemot.»
Dzird šo runu virējiņa,
Audēja un Vecatiņa;
Viņas nevēl neparko
Caram ceļojumu to.
Audēja tad pasmīn slēpu
Un ar smalku galma klepu
Caram teic: «Ta brīnums gaužs!
Zvērēns akmentiņus grauž,
Zeltu loba, pērles rauš;
Citi noskatās un skauž.
Var jau ticēt runai tavai,
Tomēr liels tur brīnums nava.
Lūk, kur brīnums: milzu vilni
Jūra pēkšņi ceļ kā cilni;
Tas ar joni bangot sāk,
Krākdams tukšā krastā nāk;
Un no putu virmas košās
Varoņdēli zvīņās spožās,
Kurām pāri ūdens līst,

Izkāpj trīsdesmit un trīs;
Visi spēkavīri braši,
Milži augumā, bet aši,
Visi izskatā kā viens,
Krusttēvs Melnjūrs līdz brien.»
Viesi gudri klusēt māk,
Negrib ar šo strīdu sākt.
Mērkdams ūsas saldā vīnā,
Cars par bruņiniekiem brīnās,
Bet Gvidons jau dzelksni ceļ,
Tantei taisni acī dzeļ.
Audēja kļūst bāla vaigā:
«Vai!» — un ģībst, bet citi klaigā:
«Ķeriet, ķeriet! . . . Beigta acs! ...
Žmiedz to maitu! ... Pag, es pats
Tagad grābšu blēdi nagos! ...»
Tver — bet kņazs gar slēgi smago
Sveiks pa spraugu ārā slīd
Un uz salu steidz tūlīt.
Atkal kņazs gar jūru staigā,
Raugās tālē zili zaigā;
Pēkšņi redz: pār ūdeņiem
Gulbe peld no dziļumiem.
«Esi sveicināts, mans drošais!
Ko tik skumjš tavs skatiens spožais?

Kāda rūpe sirdī nāk?»
Baltā gulbe runāt sāk.
Kņazs nu atkal gulbei klāsta:
«Kaut kur esot — ļaudis stāsta —
Brīnums viens; to gribas gan
Savā valstī redzēt man.»
«Kāds tas brīnums?» — «Milzu vilni
Jūra selgā ceļ kā cilni;
Tas ar joni bangot sāk,
Krākdams tukšā krastā nāk;
Un no putu virinās košās
Varoņdēli zvīņās spožās,
Kurām pāri ūdens līst,
Izkāpj trīsdesmit un trīs;
Visi spēkavīri braši,
Milži augumā, bet aši,
Visi izskatā kā viens,
Krusttēvs Melnjūrs līdzī brien.»
Gulbe atbild, spārnus vēdot;
«Ak tad tāda tev tā bēda!
Tādēļ jāskumst nav nemaz —
Man ir zināms brīnums tas,
Jo šie jūras bruņinieki
Ir man brāļi tuvinieki.
Lai tev ceļš uz mājām īss!

Gaidi brāļus ciemos drīz!»
Kņazs bez rūpēm iet uz pili,
Tornī kāpj, kur gaisi zili,
Jūras tālē lūkojas;
Pēkšņi trūkstas: kas tad tas!
Selgā varens vilnis ceļas,
Putodams uz krastu veļas;
Un no putu virmas košās
Varoņdēli zvīņās spožās,
Kurām pāri ūdens līst,
Izkāpj trīsdesmit un trīs;
Visi pulkā nāk; pats pirmais
Vingri soļo krusttēvs sirmais —
Taisni vārtos vīrus ved;
Zvīņu bruņas zibšņus met.
Kņazs Gvidons no torņa nokāpj,
Saņem viesus dāsnām rokām;
Ļaudis bariem skatīt steidz.
Krusttēvs kņazam rāmi teic:
«Gulbe sūta mūs pie tevis,
Viņa pavēli mums deva —
Salas krastos sardzē stāt,
Pilsētu tev apsargāt.
Sardzi ar šo reizi sāksim
Un ik dienas pulkā nāksim

Mēs no jūras dzelmeņiem
Stāt pie torņu zelmiņiem.
Tagad ciemošanos beigsim —
Dzelmē atpakaļ mēs steigsim:
Pārāk smacīgs zemes gaiss.»
Drīz tie visi jūrā gaist.
Vēji jūras klaidā klejo,
Kuģim liek pa viļņiem dejot;
Kuģis, nebēdādams daudz,
Pilnām burām selgā trauc —
Garām vienai stāvai salai,
Pilsētai pie jūras malas;
Lielgabali dunēt sāk,
Kuģim pavēl ostā nākt.
Kuģis labprāt griežas ostā
Un uz enkura tur nostāj;
Kuģinieki krastā brauc,
Kņazs Gvidons tos ciemos sauc,
Vaicā: «Kurpu kuģodami?
Kādu preci tirgodami?»
Saka šie: «Mēs teju tej
Apbraucām vai pasaulei;
Tirgojām mēs tēraudiņu,
Tīru zeltu, sudrabiņu;
Tagad mums ir atceļš jau,

Braucam turp, kur saule aust,
Apkārt Bargo Auku salai,
Garām Silto Straumju malai,
Turp, kur cēls un slavas skarts
Valda gudrais Saltancars.»
Kņazs tad pilnu kausu lēja,
Bilda: «Labu ceļa vēju!
Saltancaram teiciet tā:
«Kņazs Gvidons liek sveicināt.»»
Viesi kņazu tencināja,
Atpakaļ uz kuģi gāja.
Klīst pie jūras arī kņazs, —
Gulbe tur jau šūpojas.
Kņazs tai atkal: «Nav man rimas,
Tēva namā nokļūt gribas ...»
Gulbe nesaka neko —
Tūdaļ apšlakstina šo.
Sarūk kņazs un īsā brīdī
Pārvēršas par kamenīti,
Dūkdams gaisos aizlido,
Jūrā panāk kuģi to.
Vēji buras piepūš jautri,
Kuģis vilņos skrien kā šautra —
Apkārt Bargo Auku salai,
Garām Silto Straumju malai,

Turp, kur meži tāles skar,
Turp, kur valda Saltancars.
Steidzas laiks — un, lūk, no mastiem
Redzami jau dzimtie krasti;
Kuģinieki ostā stāj,
Gaidītāji sveikas māj.
Viesi cauri pūlim spraucas —
Saltancars tos ciemos saucis;
Arī kamene turp steidz,
Kur šiem valdnieks jāapsveic.
Skatās: ķeizarpilī košā,
Ietērpts zelta drānās spožās,
Saltans cara tronī skumst,
Vaigs tam drūmās domās tumst.
Audēja un virēja,
Sirmā veča Vecatiņa
Skatās vien, kur cara pūrs,
Trejas četrām acīm lūr.
Saltans viesus sauc pie galda,
Dod tiem baudīt vīna salda,
Vaicā: «Vai jums cep bij tāls?
Kāds ir svešo zemju māls?
Kā aiz jūrām ļaudis dzīvo?
Kādi brīnumi tur spīgo?»
Kuģinieki caru sveic,

Rāmi atbildi tam teic:
«Mēs šai reizē teju tej
Aabraucām vai pasaulei;
Dzīve aizjūrā nav ļauna,
Arī brīnums dažs no jauna
Pasaulē ir nācis klāt,
Un tas brīnums, car, ir šāds:
Jūras vidū sala skaista,
Pilsēta tur mirdz un laistās;
Pēkšņi jūra iesāk milzt,
Vētra kauc un dzelme zilst,
Selgā varens vilnis ceļas,
Putodams uz krastu veļas,
Arvien bargāk bangot sāk,
Krākdams tukšā krastā nāk;
Un no putu virmas košās
Varoņdēli zvīņās spožās,
Kurām pāri ūdens līst,
Izkāpj trīsdesmit un trīs;
Visi — spēkavīri braši,
Milži augumā, bet aši,
Visi izskatā kā viens;
Krusttēvs Melnjūrs pirmais brien,
Varoņus pa pārim stāda,
Sardzes vietu katram rāda;

Dien no dienas sen jau tā
Salu droši apsargā;
Kņazs Gvidons tai salā valda;
Mielastā pie viņa galda
Sēdējām mēs paši klāt;
Liek viņš tevi sveicināt.»
Brīnās cars par salu dīvo,
Saka: «Ja vien lemts būs dzīvot,
Ceru kādreiz aizkuģot,
Gvidonkņazu apciemot.»
Audēja un virējiņa
Klusu cieš, bet Vecatiņa
Smīnot saka: «Kas nu ies
Daudz par tādiem brīnīties?
Liela lieta — nāk no jūras
Varoņi un sarga mūrus!
Vai nu neprāts tas, vai prāts,
Brīnums gan tur nav nekāds.
Ir gan dzirdēts brīnums patiess,
Tāds, ka klausies vien un skaties:
Princese aiz jūras mīt,
Daiļa, ka ne atskatīt, —
Dienā pārspēj saules gaismu,
Naktī klievē tumsu baismu;
Matos viņai mēness pīts,

Pierē spoža zvaigzne spīd.
Princesei sirds žēla žēla,
Gaita iznesīga, cēla,
Un, kad reize runāt nāk,
Liekas — strautiņš čalot sāk.
Lielāks brīnums nav ne aci
Redzēts; to var droši sacīt.»
Viesi negrib strīdu sākt,
Visi gudri klusēt māk.
Mērkdams ūsas saldā vīnā,
Cars par tādu daili brīnās.
Bet Gvidons jau dusmās kvēl,
Tomēr sametas tam žēl
Bojāt vecaimātei aci,
Tāpēc dzeloni viņš paceļ
Tai pret degunu; zib guns —
Večai snīpī uzmilzt puns.
Atkal pilī liela brēka:
«Glābiet!... Palīgā! ...» Trīc ēka.
«Re ku! . . . Grasās pierē kost! ..
Ķeriet! ... Kampiet! ... Sitiet nost! .. v
Pag, pag, tūdaļ būs man rokā ...
Es tev gan! ...» Bet, lūk, jau logā
Kamene sev spraugu rod,
Steidz pār jūru aizlidot.

Vientuļš kņazs gar jūru staigā,
Raugās tālē zili zaigā;
Pēkšņi redz: pār ūdeņiem
Gulbe peld no dziļumiem.
«Esi sveicināts, kņaz drošais!
Ko tik skumjš tavs skatiens spožais?
Kāda rūpe sirdī nāk?»
Baltā gulbe runāt sāk.
Gvidons gulbei sirdi klāsta,
Savas klusās ilgas stāsta:
«Citi puīši sievas prec,
Es te vientuļš kļūstu vecs.» —
«Vai tad līgaviņa glīta
Ir kaut kur jau noskatīta?» —
«Princese aiz jūras mīt,
Daļa, ka ne atskatīt:
Dienā pārspēj saules gaismu,
Naktī klievē tumsu baismu;
Matos viņai mēness pīts,
Pierē spoža zvaigzne spīd.
Princesei sirds žēla žēla,
Gaita iznesīga, cēla,
Un, kad reize runāt nāk,
Liekas — strautiņš čalot sāk.
Tikai nez vai tas ir tiesa?»

Gaidot atbildi, kņazs piesarkst.

Baltā gulbe brīdi klusē:

«Tādai meičai mūsu pusē

Tiešām lemts ir bijis dzimt.

Tikai sieva nav vis cimds,

To no rokas nenorausi,

Neaizmetīsi gar ausi;

Tāpēc padoms man ir tāds:

Apdomā, kad vēss tev prāts,

Lai nav rūgti jānožēlo,

Kad jau labot būs par vēlu.»

Kņazs nu iesāk dievoties,

Ka ir laiks šim sievoties,

Ka it visu vēsuprāt

Paguvis jau apdomāt;

Ka ar visu sirdi kaislo

Gatavs princesei visskaistai

Kaut vai kājām pakal steigt,

Trejdeviņas zemes veikt.

Gulbe izpeldēja seklē,

Teica: «Kam tik tālu meklēt?

Princese tev blakus stāv:

Es jau pati esmu tā.»

Sacījusi — spārnus pleta,

Pāri vilņiem loku meta

Un no debess saulainās
Krasta krūmos nolaidās.
Spārnus sasita it tuvu
Un par meiču pēkšņi kļuva:
Matos zeltains mēness pīts,
Pierē spoža zvaigzne spīd;
Gaita iznesīga, cēla,
Vaigos sārtums kautri kvēlo,
Runādama tuvāk nāk, —
Liekas, strautiņš čalot sāk.
Gvidons ķēniņmeitu skaisto
Kļauj pie krūtīm, sirdij kaistot,
Un ar skubu ved tūlīt
Māmuliņai parādīt.
Kņazs pie cares ceļos krita:
«Raugies, labā māmuliņe, —
Esmu sievu radis sev,
Būs kā mīļa meita tev;
Abi lūdzam mūsu mīlai
Tavu svētību par ķīlu;
Novēli mums laimi, māt,
Saticībā kaldināt!»
Māte meiču noskūpstīja,
Abus laipni nosvētīja,
Piebilda ar asarām:

«Ziedēt jums simt vasarām!»
Laimīgs Gvidons saules rītu
Laulājās ar princesīti,
Sāka mīļi dzīvoties,
Pieauguma ilgoties.
Vēji jūras klaidā klejo,
Kuģim liek pa viļņiem dejoj;
Kuģis, nebēdādams daudz,
Pilnām burām selgā trauc —
Garām vienai stāvai salai,
Pilsētai pie jūras malas;
Lielgabali dunēt sāk,
Kuģim pavēl ostā nākt.
Kuģis labprāt griežas ostā
Un uz enkura tur nostāj;
Kuģinieki krastā brauc,
Kņazs Gvidons tos ciemos sauc,
Vaicā: «Kurpu kuģodami?
Kādu preci tirgodami?»
Saka šie: «Mēs teju tej
Apbraucām vai pasaulei;
Bij mums preces šādas tādas,
Ļaudis pirka labu prātu;
Tagad mums ir atceļš jau,
Braucam turp, kur saule aust,

Apkārt Bargo Auku salai,
Garām Silto Straumju malai,
Turp, kur cēls un slavas skarts
Valda gudrais Saltancars.»
Kņazs tad pilnu kausu lēja,
Bilda: «Labu ceļa vēju!
Saltancaram teiciet tā:
«Kņazs Gvidons liek sveicināt.»»
Atgādiniet vēl pie viena,
Ka viņš solījies sendienas
Mūsu salu apciemot;
Lai tad vārdu turēt prot.»
Viesi kuģī tālāk trauca,
Kņazs tiem līdzī neaizbrauca;
Negribēja šķirties tas
Vairs no savas sieviņas.
Vēji buras piepūš jautri,
Kuģis vilņos skrien kā šautra —
Apkārt Bargo Auku salai,
Garām Silto Straumju malai,
Turp, kur meži tāles skar,
Turp, kur valda Saltancars.
Steidzas laiks — un, lūk, no mastiem
Redzami jau dzimtie krasti;
Kuģinieki ostā stāj,

Gaidītāji sveikas māj.
Viesi cauri pūlim spraucas —
Saltancars tos ciemos saucis —
Skatās — Saltans tronī sēd,
Apkārt trejas sievas dēd:
Audēja un virēja
Sirmā veča Vecatiņa —
Skatās vien, kur cara pūrs,
Trejas četrām acīm lūr.
Saltans viesus sauc pie galda,
Dod tiem baudīt vīna salda,
Vaicā: «Vai jums ceļš bij tāls?
Kāds ir svešo zemju māls?
Kā aiz jūrām ļaudis dzīvo?
Kādi brīnumi tur spīgo?»
Kuginieki caru sveic,
Rāmi atbildi tam teic:
«Mēs šai reizē teju tej
Apbraucām vai pasaulei;
Dzīve aizjūrā nav ļauna,
Arī brīnums dažs no jauna
Pasaulē ir nācis klāt,
Un tas brīnums, car, ir šāds:
Jūras vidū sala skaista,
Pilsēta tur mirdz un laistās,

Dīvi dārzi apkārt zilst,
Pašā vidū grezna pils;
Pie tās pils aug egle glīta,
Zem tās egles — vāverīte
Spulgā glāžu namā sēž,
Riekstus kož un kaudzē mēž;
Un tie rieksti nav vis kaula —
Katram tīra zelta čaula,
Katrā pērles kodols blāv.
Droša sardze apkārt stāv.
Vēl viens brīnums tur nav peļams:
Katru dienu vilnis ceļas
Jūras vidū, bangot sāk,
Krākdams tukšā krastā nāk;
Un no putu virmas košās
Varoņdēli zvīņās spožās,
Kurām pāri ūdens līst,
Izkāpj trīsdesmit un trīs;
Visi — spēkavīri braši,
Milži augumā, bet aši
Visi izskatā kā viens;
Krusttēvs Melnjūrs pirmais brien.
Sardzes drošākas uz sienām
Nava cietoksnī nevienā.
Pilī kņazam sieva mīt.

Daiļa, ka ne atskatīt:
Dienā pārspēj saules gaismu,
Naktī klievē tumsu baismu;
Matos zeltains mēness pīts,
Pierē spoža zvaigzne spīd.
Kņazs Gvidons tai pilī valda.
Mielastā pie viņa galda
Sēdējām mēs paši klāt;
Liek viņš tevi sveicināt,
Atgādināt liek pie viena,
Ka šā salu jau sendienas
Solījies tu apciemot.
Vai vēl ilgi jāgaidot?»
Te nu cars vairs nenociešas:
Dusmas viņam sirdī riešas,
Stingru pavēli viņš dod
Tūdaļ floti sakārtot.
Audēja un virēja,
Sirmā veča Vecatiņa
Tomēr negrib caram Jaut
Uz to brīnumsalu braukt.
Taču cars nav atrunājams,
Bargi piesper viņš ar kāju:
«Kas es esmu? Bērns vai cars?
Ceļošu jau šovakar!»

Izgāja un — roku tvirtu
Zāles durvis cieti cirta.
Kņazs Gvidons pie loga sēž
Un uz jūru skatus vērš:
Rāma plešas tā un zaiga,
Krasta oļus noglauž maiga;
Pēkšņi zilā tālumā
Baltu buru rinda māj:
Okeāna klaidā klusi
Cara flote atbraukusi.
Kņazs, to redzot, pietrūkās,
Pērkonbalsī iesaucās:
«Māmu! labā! Sieviņ mīlā!
Paskatieties: jūrā zvlļā
Balta buru rinda trauc!
Beidzot tētis ciemos brauc.»
Flote prenāk tuvu krastam,
Gvidons tālskatī to tvarsta,
Kamēr saredzēt jau var:
Stāv uz kuģa Saltancars;
Audēja un virējiņa,
Sirmā veča Vecatiņa
Neatiet ne soli nost,
Svešo malu apbrīno.
Lielgabali nograndīja,

Zvani torņos nozvanīja;
Kņazs Gvidons uz ostu steidz,
Caru sagaida un sveic;
Sveic viņš arī Vecatiņu,
Audēju un virējiņu;
Neteikdams vēl it nekā,
Vada viesus pilsētā.
Brīnumos tiem acis valgas —
Vārtos spožas bruņas zalgo:
Varoņdēlus itin drīz
Redz tie trīsdesmit un trīs;
Visi spēkavīri braši,
Milži augumā, bet aši,
Visi izskatā kā viens,
Krusttēvs Melnjūrs līdzti tiem.
Ieiet cars pa vārtiem pili —
Pagalmā aug egle zila,
Vāverēns zem stikla drošs
Dzied un zelta riekstus kož,
Pērli izloba un maisā
Rātni liek, bet čaulas kaisās
Pāri visam pagalmam,
Spoža zelta nosētam.
Viesi tālāk steidz un — pazīst:
Nāk tur trešais brīnums — kņaze;

Matos zeltains mēness pīts,
Pierē spoža zvaigzne spīd;
Gaita iznesīga, cēla,
Vaigos sārtums kautri kvēlo;
Vīramāte līdzī nāk.
Skatās cars. Tā līdzinās . . .
Saltanam nu sirds vai aizlūst,
Iesaucas viņš balsi kaislu:
«Ko es redzu? Vai var būt?»
Asaras viņš acis jūt. . .
Jau pēc mirkļa skauj viņš kvēli
Carieni un savu dēlu,
Tāpat vedeklu — un drīz
Prieka dzīres straumēm līst.
Pa to starpu virējiņa,
Audēja un Vecatiņa
Izbīlī pa kaktiem mūk,
Ka ne rokā sadabūt.
Beidzot atzinās ar kaunu,
Ko tās darījušas Jaunu,
Raudot lūdza: «Piedodiet!»
Priekos cars tām Jāva iet.
Augu dienu dzīres ilga,
Saltans nolūza kā smilga.
Arī es tur biju klāt,

Edu, dzēru mījuprāt,
Vīnā ūsas mirka man,
Mutē neiekļuva gan.

.